

համարաւի եւս)։ Եւ գիտէք որ այսպիսի շահերու կորստեան ցաւերը մեծապէս դառնակսիրձ ու չարատանջ կ'ըլլան, . . . Առանց սակայն զգացնել ու զնլու՝ հրապարակ կը նետուի այսպիսի շահակնդիր մը, որ հասարակութեան օգուէն աւելի, առաջադիմութեան օգուէն աւելի (եւ այս երկու բառերն իւր բերինն ծառայն են) կը փնտռէ միայն իւր «ստոր շահակնդրութիւնը»։ Ի՞նչ անուն տալու է այսպիսի անբարեխիղճ դիմակաւորներու . . . Ես «շատախօս» առնուամի պիտի մկտեմ, այլոց թողով՝ աւելի յատկանիշ ստորագրելներ փակցնելու այսպիսի շահատակներու ծակատը։

Մերձեցնեք այս գործուական օրինակը՝ վերլոյշելալ ուրիշ կէտերու. եւ պիտի տեսնէք որ 80—90 եղած քննադատութեանց բուն շարժառիթը՝ շատախօսութենէ կը բղկնէ։ Ի՞նչ դիւրին եղանակ՝ քննադատի անուն շահելու։ — — —

Սը թողում ընթերցողներս որ իրենց յարմարագոյն դատած վերադիրներով որակեն այս — անորակիւն քննադատները։ Ես պիտի անցնիմ քննադատներու ուրիշ մէկ խմբին որ «լռահոս-հոսով» կ'անուանուին։ Ամէն տեսութիւն, ամէն յօդուած, ամէն գրուած կարգացողներու լեզուն մըն ալ կայ, որ Դիւր եւ աճն քան կարգալու ունակութեան հակառակ՝ կարողութիւն չունի գրուածքն ըմբռնելու. կամ աւելի նուազ ըսինք՝ դատելու։ Այսպիսի «լռահոս-հոսով» աչքին ստջեւ այն ունի իրաւունք, որ գիտէ — շատախօսել։ «Առաջին գրողն եւ վերջին խօսողը» միշտ իրաւունք կ'ունենան այսպիսիներու համար։

Սը կարծէք արդեօք, որ այսպիսիներն ունազ վնասակար ըլլան քան բուն իսկ շատախօս քննադատները։ Զուրկ որ եւ է դատողութենէ՝ հաճոյք կը զգան իրար լնդդէմ ու հակառակամարտ պայքարը կարգալով. եւ կարծես քննադատը նոր աւիւն, նոր աշխոյժ կ'առնու՝ իւր անիրաւ դատաստանին մէջ շարունակելու՝ այս «լռահոս-հոսով», գործող

շատախօսներու առջեւ նկուն չմնալու համար։ Այսպիսիներու հասցէին կ'ուղղուի անտարակոյս՝ երբ «բազմաթիւ կողմնակիցներու բերնէն կը խօսիմ» բռնով վիճաբանողն իւր գրութեան մէջ ակնարկութիւններ կ'ընէ։

Սը ծանշամ գրադէտներ որ խոստովանած են թէ կորուսած են իրենց քննադատութեանց մէջ՝ վարած դատին ապահով ու յաջող ելքը, պարզապէս այսպէս՝ քննադատութենէ զուրկ «լռահոս-հոսով» հաճոյք պատճառելու մարմնջէն ըմբռնեալ։ — — —

Պիտի փափաքէինք որ մեր գրական հրապարակէն քաշուէին անկոչ քննադատներն, որոնց մոլիչ զսպանակը գիտութիւն, ուղղութիւն եւ ուղղամտութիւն չէ։ Պիտի փափաքէինք, որ յախուռն եւ — բազմախուռն բառերու մթերքով շատախօսելէ ետ կենային մեր շատ մը քննադատները, վասն զի թերեւս առանց իսկ մտածելու պատճառ կ'ըլլան մեծագոյն չարիքի մը յերեւան գալուն, որ կ'անուանուի «ԽՆԴԻՐԸ ԼՃԱՅԵՆԸ», այսինքն շատախօսելու բուռն ըրձանքէն ըսածն ու ըսելքը մոռնալով, ինդրէ ինդր կ'ոտոտոտեն եւ արեւելքէն ծամբայ ելած ատեն, յանկարծ իրենք զիրենք արեւմուտք կը գտնեն։ Եթէ կարեւոր ու շարքութիւն չի նուիրուիր ճշմարիտ քննադատութեան եւ կը տկարանայ անոր ոյժը, պատճառը շատախօսելու մոլի խանդն է։

Հ. ԳԱՐԻԲԵՆԸ Ժ. Վ. ՄԵՆԵՎԻԵՆԸ

